

ประเด็น สังคม ฉบับที่ B46	30 ก.ย. 68	วิทยาลัยการทัพบก
ประเด็น สังคม	นโยบายคนละครึ่ง เฟสใหม่ เมื่อประชาานิยมสะท้อนภาพสังคมไทย	
ประเด็นสำคัญ	- รู้จัก คนละครึ่ง นโยบายเยียวยาในภาวะวิกฤต - คนละครึ่ง ช่วยเยียวยาเข้าถึงรายย่อยได้ - นโยบายประชานิยม ความหมายและลักษณะ - ผลกระทบของนโยบายคนละครึ่งต่อสังคมไทย - มุมมองทางสังคม	

นโยบาย คนละครึ่ง ที่ภาครัฐออกมาเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจภายในประเทศ ในช่วงที่ประชาชนเผชิญปัญหาความยากลำบากจากโควิด-19 ได้รับความนิยมนอย่างกว้างขวาง และล่าสุดกับการต่ออายุหรือ เฟสใหม่ ของโครงการนี้ ก็ยิ่งตอกย้ำให้เห็นถึงบทบาทของ **นโยบายประชานิยม** ในการบริหารประเทศไทย อย่างไรก็ตาม แม้จะช่วย

บรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้าได้ แต่ก็มีคำถามเชิงสังคมว่า นโยบายประชานิยมลักษณะนี้จะสร้างผลดีอย่างยั่งยืน หรือเป็นเพียงการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเท่านั้น

นโยบายประชานิยม : ความหมายและลักษณะ

นโยบายประชานิยม (Populist Policy) หมายถึง การกำหนดนโยบายสาธารณะที่มุ่งตอบสนองความต้องการของประชาชนในระยะสั้น เน้นผลลัพธ์ที่จับต้องได้ทันที เพื่อสร้างความพึงพอใจแก่ประชาชนในวงกว้าง มักถูกนำมาใช้ในทางการเมืองเพื่อสร้างฐานเสียงและความนิยมแก่รัฐบาลหรือนักการเมือง

นโยบาย คนละครึ่ง ถือเป็นตัวอย่างชัดเจน เพราะประชาชนได้รับผลประโยชน์โดยตรงในรูปแบบเงินอุดหนุน ขณะที่ผู้ประกอบการรายย่อยก็ได้กระตุ้นยอดขาย เกิดการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจในระดับฐานราก

รู้จัก “คนละครึ่ง” นโยบายเยียวยาในภาวะวิกฤต

โครงการ คนละครึ่ง เกิดขึ้นครั้งแรกในรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาในปี 2563 หรือก็คือช่วงหลังเกิดวิกฤตโควิด-19 นั่นเอง ถือเป็นสถานการณ์ฉุกเฉินที่ทำให้เศรษฐกิจหยุดชะงักลง มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการกระตุ้นเศรษฐกิจไปพร้อม ๆ กับการเยียวยาประชาชนที่ต้องเผชิญกับวิกฤตครั้งใหญ่ เป็นนโยบายจากกระทรวงการคลัง มีวัตถุประสงค์เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจระดับฐานราก สำหรับผู้ประกอบการรายย่อยโดยเฉพาะกลุ่มหาบเร่ แผงลอย เพื่อให้มีรายได้จากการขายสินค้าเพิ่มขึ้น

ทั้งนี้ ผลตอบรับของโครงการค่อนข้างดี มีกระแสตอบรับที่ผู้เข้าโครงการเป็นจำนวนมาก มีการดำเนินนโยบายต่อเนื่องถึง 5 ระยะ อย่างไรก็ตาม ในช่วงเวลาดังกล่าวนั้น นโยบายด้านการเงินเพื่อช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจของกระทรวงการคลังแท้จริงแล้วมีออกมาอย่างต่อเนื่อง เช่น โครงการเราชนะ โครงการ ม.33 เรารักกัน แต่ คนละครึ่ง ได้รับความนิยมและผลเสียงตอบรับเป็นอย่างดี และน่าสนใจที่จะถูกนำมาปิดฝุ่นเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจอีกครั้ง

“คนละครึ่ง” ช่วยเยียวยาเข้าถึงรายย่อยได้

โครงการ คนละครึ่ง มีการกำหนดเกณฑ์เพื่อช่วยเหลือผู้ค้าขายรายย่อย จึงมีเกณฑ์กำหนดชัดเจนให้ร้านค้าที่เข้าร่วมต้องเป็นผู้ประกอบการร้านค้ารายย่อยหรือเป็นร้านค้าของชุมชน ไม่ใช่นิติบุคคลหรือผู้ค้ารายใหญ่นั้นเอง สิ่งที่เกิดขึ้นเมื่อนโยบายเริ่มดำเนินการคือภาพกลุ่มลูกค้าที่ค่อย ๆ เพิ่มขึ้นพร้อมกับร้านค้าที่เข้าร่วมโครงการ พฤติกรรมลูกค้าที่หันมาใช้สิทธิ์ยิ่งเพิ่มขึ้น มีส่วนช่วยร้านค้าหันมาเข้าร่วมโครงการมากขึ้น นอกจากนี้ยังเกิดลูกค้าประจำเพิ่มขึ้น ในเวลาต่อมาแม้หมดโครงการไปแล้วอีกด้วย มีการศึกษาย้อนหลังพบว่าร้านค้าขนาดเล็กได้รับประโยชน์มากที่สุดโดยมียอดขายเพิ่มขึ้นกว่า 4 เท่า

เงื่อนไขใหม่ คนละครึ่ง 2568

ผู้เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา จะได้รับสิทธิพิเศษ “รัฐช่วยจ่าย 60% และประชาชนจ่ายเอง 40%” หรือรูปแบบ 60:40 โดยกลุ่มนี้จะมีผู้ได้รับสิทธิ ประมาณ 11 ล้านคน

กลุ่มประชาชนทั่วไปและผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จะได้รับสิทธิจ่ายคนละครึ่ง หรือ 50:50 โดยประชาชนจ่าย 50% และรัฐช่วยจ่ายอีก 50%

ผลกระทบของนโยบายคนละครึ่งต่อสังคมไทย

นโยบาย คนละครึ่ง นับเป็นหนึ่งในมาตรการเศรษฐกิจที่ได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางในสังคมไทย ตลอดช่วงหลายปีที่ผ่านมา โดยมีเป้าหมายหลักในการกระตุ้นกำลังซื้อของประชาชนและฟื้นฟูเศรษฐกิจฐานรากผ่านการอุดหนุนค่าใช้จ่ายบางส่วนจากภาครัฐ มาตรการดังกล่าวสร้างแรงขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจในระยะสั้น ทำให้ร้านค้ารายย่อยมีโอกาสทางธุรกิจเพิ่มขึ้น ขณะเดียวกันยังช่วยบรรเทาความเดือดร้อนของผู้มีรายได้น้อยในยามวิกฤติ อย่างไรก็ตาม ผลกระทบของนโยบายไม่ได้มีเพียงด้านบวกเท่านั้น หากยังสะท้อนให้เห็นถึงความท้าทายในมิติการคลัง ความเสี่ยงต่อการสร้างความเคยชินในการพึ่งพารัฐ รวมถึงข้อวิจารณ์ด้านการเมืองแบบประชานิยมที่อาจไม่ช่วยแก้ปัญหาเชิงโครงสร้างอย่างแท้จริง ดังนั้น การวิเคราะห์ผลลัพธ์ของนโยบายคนละครึ่ง จึงมีความสำคัญเพื่อทำความเข้าใจว่ามาตรการลักษณะนี้ส่งผลอย่างไรต่อสังคมไทยทั้งในมิติระยะสั้นและระยะยาว

ผลกระทบในปัจจุบัน

วันนี้ “คนละครึ่งเฟสใหม่” ยังคงเป็นที่จับตา เพราะช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจในทันที ร้านอาหารริมทาง หาบเร่ แผงลอย หรือร้านค้าในตลาด ได้รับโอกาสในการขายสินค้าเพิ่มขึ้น ผู้บริโภคก็รู้สึกว่าการช้อปปิ้งเบาบางในช่วงที่ทุกอย่างแพงขึ้น แต่ในอีกด้านหนึ่ง นโยบายนี้ก็สร้างความเคยชินว่าประชาชนจะมีรัฐคอยพยุงอยู่เสมอ บางคนเริ่มคาดหวังว่า “รอบต่อไป” ต้องมีการแจกอีก ซึ่งอาจทำให้ขาดแรงจูงใจในการปรับตัวเองในระยะยาว

ในอนาคต เมื่อมองไปข้างหน้า “คนละครึ่ง” อาจเป็นดาบสองคม ถ้าใช้เป็นเพียงเครื่องมือทางการเมือง มันอาจทำให้ประเทศติดอยู่ในวังวนของประชานิยม ใช้งบประมาณก้อนใหญ่เพื่อแจก แต่ไม่ได้สร้างการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้าง เช่น การพัฒนาทักษะอาชีพหรือระบบเศรษฐกิจที่เข้มแข็ง แต่ถ้ารัฐบาลใช้เป็นฐานต่อยอด โครงการนี้อาจกลายเป็นแรงผลักดันสำคัญให้สังคมไทยก้าวไปสู่สิ่งใหม่ เช่น การขยายเศรษฐกิจดิจิทัล การกระตุ้นสังคมไร้เงินสด หรือการเก็บข้อมูลพฤติกรรมการใช้จ่ายเพื่อวางแผนนโยบายอย่างแม่นยำ อีกมิติที่น่าสนใจคือ เรื่องความเชื่อมั่นทางการเมือง หากโครงการนี้ถูกพัฒนาอย่างจริงจัง ประชาชนจะมองเห็นว่ารัฐบาลไม่ได้เพียง “แจกเงิน” แต่กำลังสร้างระบบเศรษฐกิจและสวัสดิการที่ยั่งยืน ความไว้วางใจที่เกิดขึ้นนี้อาจเป็นทุนทางสังคมที่มีค่ามากกว่าตัวเงินเสียอีก

มุมมองทางสังคม

นโยบายคนละครึ่งสะท้อนให้เห็นว่า สังคมไทยยังคงมีความเปราะบางในเชิงโครงสร้าง ทั้งด้านรายได้ การ

เข้าถึงโอกาสทางเศรษฐกิจ และการพึ่งพิงรัฐ การสร้างนโยบายในลักษณะ ประชานิยม จึงตอบโจทย์เฉพาะหน้ามากกว่าการแก้ปัญหาหารากเหง้าในระยะยาว อย่างไรก็ตาม หากรัฐบาลสามารถใช้โครงการนี้เป็น ฐาน ในการวางแผนพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน เช่น เชื่อมโยงกับการพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัล ส่งเสริมการเรียนรู้ทางการเงิน หรือสร้างระบบสวัสดิการที่มั่นคง ก็จะช่วยเปลี่ยนประชานิยมให้กลายเป็นนโยบายสาธารณะที่สร้างคุณค่าอย่าง

แท้จริง

นโยบายนี้เป็นทั้งโอกาสและความท้าทายของสังคมไทย โอกาสคือการฟื้นฟูเศรษฐกิจและบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนในช่วงเวลาที่จำเป็น ส่วนความท้าทายคือการหลีกเลี่ยงการติดกับดักประชานิยมที่สร้างความนิยมทางการเมืองโดยไม่แก้ไขปัญหาลึกซึ้งเชิงโครงสร้าง หากรัฐสามารถเปลี่ยนโครงการนี้จาก การช่วยเหลือระยะสั้น สู่ การพัฒนาสังคมระยะยาว ได้ ก็จะทำให้นโยบายประชานิยมไม่ใช่เพียงเครื่องมือทางการเมือง แต่เป็นพลังขับเคลื่อนสังคมไทยอย่างแท้จริง

“คนละครึ่ง” ไม่ใช่แค่เรื่องของส่วนลดเวลาซื้อของ แต่สะท้อนให้เห็นทั้งจุดแข็งและจุดเปราะบางของสังคมไทย มันช่วยบรรเทาความลำบากเฉพาะหน้าได้จริง แต่อนาคตจะเป็นประโยชน์ยั่งยืนหรือไม่ ขึ้นอยู่กับวิสัยทัศน์ของผู้นำ หากทำให้โครงการนี้เชื่อมโยงกับการพัฒนาโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคมอย่างแท้จริง ก็อาจเปลี่ยนจากประชานิยมระยะสั้น ไปสู่ นโยบายสาธารณะที่สร้างอนาคตใหม่ให้กับสังคมไทย

สุดท้ายการทำความเข้าใจผลกระทบทั้งเชิงบวกและลบของนโยบายนี้จึงมีความสำคัญ ไม่เพียงเพื่อการประเมินสถานการณ์ทางสังคม หากยังเชื่อมโยงโดยตรงกับ ความมั่นคงแห่งชาติ เพราะเศรษฐกิจที่ยั่งยืนและประชาชนที่มีความเข้มแข็งทางสังคม คือรากฐานสำคัญของความมั่นคงด้านยุทธศาสตร์

พ.อ.หญิง ฌัก ภัคคะกรณ์

อจ. หก. สมย. วทบ.

อ้างอิง

1. <https://www.thaipbs.or.th/now/content/3127>
2. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/eascramJ/article/view/266746>
3. <https://www.facebook.com/Newsshow32>
4. <https://www.thairath.co.th/news/society/2885405>